

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

עין משפט
גר מצוה

א) חולין מ: ט) ג' (בבבא בתרא):
ו) ו' (בבבא בתרא):
ז) (בבבא בתרא):
ח) (בבבא בתרא):
ט) (בבבא בתרא):
י) (בבבא בתרא):
יא) (בבבא בתרא):
יב) (בבבא בתרא):
יג) (בבבא בתרא):
יד) (בבבא בתרא):
טו) (בבבא בתרא):

בבבא. כשר: **במקלסה**. פסול דמנימור הוא: **הני עולא בר חנינא**.
אניקב ולא חסר קאי דמכשר מנא דמתיני ואתא האי מנא למימר
דאס מפולש הוא מלדור לדרו פסול נקב כל שהוא אפילו של מחט
ורב שאני מפולש בכאסר אס רחב כאסר פסול ואע"פ שלא חסר
כלום כגון שמחצ בו יחד ענה ומתיני
בפחות מכלאסר ובשאינו מפולש:
סימני טרפה. שהנהמה וטרפה בה
ולקמייה מפרש ליה: **נקלף**. סימני
טרפה הוא דהיינו הגלודה: **נסדק**.
דהיינו נגררת שנסדק כולה שלא
גשמייר בה חוליא למעלה וחוליא
למטה: **ניקב**. כגון ניקב קרום של
מוח: **ריצה שנספכה** וקפיון. הנשר
שנכרך הקרום נימוח ונעשה כמים:
הא לא קיימי סימפונה טרפה.
אלמא מסימני טרפה הוא: **הכל**
מאי. אס נימוח וקיימי סימפונה
דהיינו חדרי הרע שגרגיעין
בזכוס: **סרוחי מפרסה**. נרקבנ:
ספוח סרות. מפרש לקמן: **כנוש**.
כמוחן או כמחלל: **שוק**. מנושל
בומר כזור כרותחין: **העשוי**
כמין כדור עגול. כדור פלוט"א:
הסיוס. שנים דבוקין יחד: **הסובר**.
קטן כפול הלגן: **גידלו כדפוס**.
שעשה לו דפוס כשהוא קטן ונמתו
כמזכו כמחומר וגדל כדמדת הדפוס.
דפוס פורמ"א גלע"ז. כל נדה העשוי
לעשות למדתו דברים אחרים על גביו
כמו מנעלן או כמזכזעין שחיו
עושין קדרות ללחם הפנים שיכניסו
העיסה לתוך הקדרה והלחם נעשה
בזרמתה כגון אלו קרי דפוס: **כמין**
כריה ארתס. שאינו דומה לאתרוג
כלל: **מאי לאו** **ספוח מכחון**.
שנפחתו ונרקב כמחון: **סרות מכפניס**.
וקליפתו קיימת כמין ריאה שנעשה
כקיימון: **לא ספח אע"ג דלא סרה**
סרה אע"ג דלא ספח. תפח אינפלי"ה
גלע"ז כגון שנפלו עשמים נתלוש
ותפח. סרה נרקב. **לא ספח נרקב**
סרה. רמזו רע מחמת תולעים
שאכלוהו: **דומה לכושי**. שגדל כאן
והרי הוא שחור: **פסול**. שגמיה הוא קונטרס"א
גלע"ז אכל טשי
עלמו היינו טעם דכשר דלורחיה הוא: **הא לן והא לכו**. לעולם
מתני כושי נמי פסול ולא קשיא מתניתין לגבי ארץ ישראל שרחוקין
מלחך כוש ואינם רגילים בהם כריחא לגבי כלל שקרוינס לכוש
ורגילין בהם ומכל מקום בגדל כאן ודומה לכושי נדמה הוא ופסול:
רבי עקיבא. דלמא דעד גמר ביטוליה לא היו אתרוג פרי וכי
שמעון אמרו דבר אחד: **פותר אס האפרוינס בקוטען**. מן המעשרות:
כרבנן סבירא ליה. דמיינין כמעשר דפרי הוא הואיל ותחילתו וסופן
אוכל: **כני אדם מוליאן לורייעה**. פרי העשוי ללחוח ולא משכחת
לה אלא כבשל כל זרכו. והא דנקט אתרוגין משום דלא פלוג רבנן
בני פלוגתיה לחיובי בקוטען אלא אתרוגין ותפוחין דקסברי תחילתן
וסופן אוכל הוא דכתנן לה פ"ק דמסכת מעשרות כל שחילתו וסופו
אוכל אע"פ שזמורו כמחומר להוסיף אוכל חייב בין גדול בין קטן
וכל שאין תחילתו אוכל וסופו אוכל אינו חייב עד שיעשה אוכל כי
האתרוגים והתפוחים חייבין בין גדולים בין קטנים ופליגי ר' שמעון
עלייהו באתרוגים ומרדי בתפוחים דקסברי כדרך שבני אדם מוליאין
לורייעה ואתרוגים קטנים שנוטעם אינם לומחין אלא תפוחין קים
ליה דלף על פי שלא ביטלו כל זרכו לומחין ובקטני קטנים אפילו
בתפוחין ודאי פליגי האילי וטעמא משום מוליאין לורייעה הוא:
ולמו

תורה אור השלם

1. עשר תעשר את כל
תבואת ארצך ודיבא
הישרה שנה שנה:
דברים יד כב

הגרות הב"ח

א) נב' ח' עולא בר חנינא
ניקב פלוט"א וכן גלע"ז

מוסף רש"י

ריאה שנעשבה כקיימון.
כשר הריאה נימוח כמין
כמין כדור עגול. כדור פלוט"א:
מחלה לנפיה ומפיה
לחשה כמין הקרוינס
וחולין מ: והוא
קרימא סימפונה.
שלא נימוח הקרקעיות
ונשן. אתרוג הפדור וכו'
פסול. טעמא דרוביה דר
אמר רחמנא וילא: וזויו
רש"י ט' דצו.

א) א"מ פ"ה מלכות
לולב הלכה ד' טושי"ב
א"מ פ"ה מלכות טפ"ד ו:
ב) ב' מ"י שם טושי"ב
ב) שפ"ז כ:
ג) ד' מ"י פ"ה מל'
שמייה הלכה ט' סג
פסין סג טושי"ב י"ד פ"י לו
טפ"ד:
ד) ה' מ"י פ"ה מלכות
לולב הלכה ח' סג
פסין סג טושי"ב א"ח פ"ח
תחת טפ"ד:
ה) ו' מ"י שם טושי"ב שם
טפ"ד ו:
ו) ז' מ"י שם טושי"ב שם
טפ"ד ו:
ז) ח' מ"י שם טושי"ב פ"ח:
ח) ט' מ"י שם טושי"ב שם
טפ"ד ו:
ט) י' מ"י שם טושי"ב שם
טפ"ד ו:

לעני רש"י

פילוס"א. כדור.
מפרש"א. צורה הבנית.
אינפלי"ה (אינפלי"ה).
להתחמם.
קונטרס"א.
(קונטרס"א). בעל-טף
מטורה. כל המכות
חריגות.

רבינו חננאל

ניקב וחסר כל שיהו פסול.
חני עולא בר חנינא
ניקב נקב מפולש במשהו.
רשאני ספולש בכאסר.
בעי רבא גזולו בו באתרוג
סימני טרפה. כגון שנישך
כקיימון (מחון). ואמרין
ח"ש אתרוג תפוח סרות
פסול. מאי לאו תפוח
מבחוץ וסרות מכפניס.
וקתני פסול. ודחיקן ולא
אידי ואידי מבחוץ. ולא
קשיא הא דאיתמא ואחר
כך סרה. והא דסרה ואחר
כך איתמא. ולא איפשטא.
אתרוג כוש פסול. אוקמה
אבי דומה לאדם כוש
פסול. אבל אתרוג כוש
כוש. ודבא אוקמה בארץ
ישראל שנו אתרוג כוש
פסול. שאחריון (אינס)
שחורים. אבל בבבל
שאתרוגין שחורים כוש
כשר. (אתרוג) הבוטר
בכרכים אבות אכלו
בוטר. ר' עקיבא פסול.
וחכמים מכשירין. והלכתא
בכרכים. ור' שמעון דפטר
את אתרוגין בקוטען מן
המעשה. בבית"ר עקיבא
אמר.

לגומא שנאתרוג כשר פטממו שנמשג העוקן מתוך האתרוג וחסרו
לפיכך פסול והיינו דמני ר' יחאק בן אלעזר נטלה בזכמתו מה שנכנס
במין האתרוג כזכמתו הנכנס ומכה באימתא והקסה בקונטרס על
זה שלא מנינו בכל מקום פיטמא עוקן ור"מ מפרש שנמשג עוקן
ופיטמא במקום אחד כבסוף פ' יולא
דופן (מה דף מו. ושם) גבי סימני
בוגרת דמין בן עזאי אומר משתמשי
פטממו רבי יוסי אומר כדי שיהא
נשמן ירו על העוקן והוא שוקע
והוא לחזור דעוקן הוא חודו של
דד שהמיוק מכניס לחן פיו ופיטמא
הוא הכשר שמתח העוקן שמשחיר
סניז וקתנ היה נראה מדמוריו כלאן
גבי אתרוג פטממו ועוקלו וחוטמו
וכן נמי התם גבי דדי אשה משמע
ששגשה במקום אחד לצד רלשו של
אתרוג דעוקן פעמים שיולא מחודו
שגראשו כמין עוקן צולט וקסה כען
ולכן קרי ליה עוקן ונטלה פטממו
דהיינו בזכמתו היינו שנמשג אותו
עוקן ממקום חיצונו ושאר כמין
גומא כדאש האתרוג ובפרק יולא
דופן (ג"ז ספ) פירש בקונטרס חוטמו
ספק וכאן פירש בחוטמו אפילו
נמשחו הנראה בעינינו נבזה שמשפע
ויורד לצד רלשו ויבירושלמי אמר נטלה
פטממו תמן אמרי ששנומא שמשע
שהוא לצד רלשו כעין פרש שוקע
ובערון (פירש בשם ר"ח נטלה
פטממו נרלן הדברים שהוא דד
של חוטם כמין פיטמא של דד כדתנן
(עוקין פ"ג מ"ג) פיטמא של רימון
אצל (הא) דלומר רבי יחאק נטלה
בזכמתו הוא קסה הען הגומן באתרוג
כאומר דשחיתת חולין (דף מו:) הלי
(זכוכת) דלשטמא דשף מדוכתייה
טרפה מתוך פירושו משמע דפטממו
וזכמתו תרי מיני נינהו זה בעיקרו
זה כדראשו ולא נא (ו') אלעזר בר
יחאק לפרש אלא להוסיף על המשנה
ובכס רבינו גרסום מאדור הגולה פירש
בערוך כפירוש רבינו יחאק ברי יהודה
הלוי: **הא כבויה הא בכפצתה**.
פ"ה בקונטרס במקצתה פסול דמתימו כמנימור ורבינו חננאל פ"י איפכא
בבבא פסול דלעריפות מדמי לה בשמעתיך וגבי טרפות אשכחן
בפרק אלו טרפות (חולין דף נה:) הגלודה טריפה ואס נשמירי בה
כסלע כשרה דהדלח כריח וכן מוכח מדפרין אי נקלף מינחא כלומר
אס סימן טריפה דקא אמרינן היינו נקלף דסימן טריפה הוא הגלודה
מנינחא במתיני שהוא פסול באתרוג משמע כהדין דענין טרפה
מיפסול: **אי נסדק חנינא**. שהוא כעין טרפות נגררת שנסדקה
כולה שלא נשמירי בה חוליא למעלה וחוליא למטה מנינחא במתיני
נסדק פסול וכי בה גיונא שנסדק על פני כולה אי ניקב שגם
הוא סימן טריפה כמו ניקב קרום של מוח והשחמא הא דפרין עלה
מנינחא לא היו כעין אחריני אלא כלומר מנינחא שהוא כשר גבי אתרוג
דקתני מתיני ניקב ולא חסר כשר ומכל מקום אע"ג דלענין טרפות
אסור התם הוא משום דקרום לחודיה קאי אצל הכא כוליה אתרוג
חיצונו הוא דמני ניקב הלכ ולא לבית חללו וימתן דגבי אתרוג נמי
אס ניקב עד חדרי הרע שהגרעינין לחיובן פסול אע"ג שלא חסר
ולעיל דבעי נקב מפולש היינו שלא כנגד אותן חדרים ואס ניקב עד
שם בכלל מפולש הוא דלוחן חדרים במקום סימפונות דריאה קיימי
דמנוכח שמעתיך דבעי ליה למיפסל נאשכח בקיימון משום דלא קיימי
סימפונה ואי היה מפרשי דמתינות דקתני ניקב וחסר כל שהוא
פסול תרי מיני נינהו הוא יחאק טפי דהוי מנינחא דומיה דאחריני
ספ"א ניקב ולא חסר כשר:

א) א"מ פ"ה מלכות
לולב הלכה ד' טושי"ב
א"מ פ"ה מלכות טפ"ד ו:
ב) ב' מ"י שם טושי"ב
ב) שפ"ז כ:
ג) ד' מ"י פ"ה מל'
שמייה הלכה ט' סג
פסין סג טושי"ב י"ד פ"י לו
טפ"ד:
ד) ה' מ"י פ"ה מלכות
לולב הלכה ח' סג
פסין סג טושי"ב א"ח פ"ח
תחת טפ"ד:
ה) ו' מ"י שם טושי"ב שם
טפ"ד ו:
ו) ז' מ"י שם טושי"ב שם
טפ"ד ו:
ז) ח' מ"י שם טושי"ב פ"ח:
ח) ט' מ"י שם טושי"ב שם
טפ"ד ו:
ט) י' מ"י שם טושי"ב שם
טפ"ד ו:

אתרוג כבוד פסול. כלומר עשוי כמין כדור של עור שמחתיק הגנות בו כדדרשינן (בפסקה רמ"ה) דברי חכמים כדברות כדור
של צנות שזוקקות זו לזו כך דברי תורה נזרקין מפה אל פה פלוט"א גלע"ז כי היה"א דהכדור והאימוס דסוף ארבע מיתות
(סנהדרין דף סח. ושם) ואות דגרת כדור גדל"ת והיינו עשוי כמין דוד וגולל קקדרה: ונע"ש מוס' סנהדרין כ. ד"ה כדור ומוס' חולין סד. ד"ה
סדמת): **אתרוג** הבוטר. פ"ה בקונטרס קטן כפול הלגן ולא ימתן כדפרשינן דריש פירקין (דף נה:) אהיה"א דשיעור אתרוג דמיימין התם:
מקורולות